

Läroplan för förskolan Lpfö-98
reviderad 2010
(gäller från 1 juli 2011)

Gunilla Dahlberg & Ingela Elfström
Stockholms universitet

”I förskolan är det inte det enskilda barnets resultat som ska utvärderas. Betyg eller omdömen utfärdas inte” (Lpfö-98 s 4).

Detta förändras inte i den nya reviderade läroplanen som träder i kraft 1 juli 2011

Mål att sträva mot

Anger inriktningen på förskolans arbete och därmed (önskad) *förväntad* kvalitetsutveckling

”I förskolan är det verksamhetens kvalitet och hur den tillgodoser barnens utveckling och lärande som ska värderas”

Reviderad?

Förskolans uppdrag

- Att sätta barnens lek och lärande *och* innehållet i fokus, samt ge god omsorg

Förhållandet mellan

- Att följa varje barns lärande och utveckling
- Att göra pedagogiska bedömningar kring ett gemensamt innehåll
- Utvärdera för att utveckla verksamheten i förhållande till målen i läroplanen
- Granska de utvärderingsverktyg man använder

Reviderad läroplan i förskolan

- Förtydligar målen kring språk, matematik och naturvetenskap/teknik
- Förtydligar förskollärarens ansvar samt förskolechefens ansvar
- Nytt avsnitt om uppföljning och utvärdering av verksamheten – mot målen

Uppdrag, mål och riktlinjer i läroplanen

Förskolans uppdrag beskriver mer utförligt uppdraget i sin helhet

Målen gäller vad förskolan ska sträva efter att barnen ska få möjlighet att utveckla: om vad och vilka förmågor

Riktlinjerna beskriver vad förskollärarna och arbetslaget ska göra

Det som förtydligas är inte vad barnen
ska uppnå

utan

Själva målen förklaras mer genom fler aspekter

Riktlinjerna för förskollärarnas ansvar och för
arbetslagets och förskolechefens ansvar

Uppföljning, utvärdering och utveckling av barnens
lärande och verksamhetens innehåll, arbetssätt
och organisation

Ny skollag

skall tillämpas från 1 juli 2011

- Förskolan blir egen skolform
Omfattas av begreppen utbildning och undervisning
- Gemensamma regler för kommunala och fristående förskolor och de har samma läroplan
- Förskolechefens ansvar och beslutanderätt förtydligas när det gäller ledningen av det pedagogiska arbetet och ansvaret för det systematiska kvalitetsarbetet, samt ansvaret för barn i behov av särskilt stöd (inga åtgärdsprogram)
- Förstärkt tillsyn från kommun och Skolinspektion

ÄMNEN – en het fråga i förskolan

Kraftfält

- Traditionen
- Arbetsmarknaden
- Jämställdheten
- Hemmet/familjen
- Skolan
- Socialtjänsten
- Globaliseringen

Läroplansteoretiska perspektiv

- Vad
- Hur
- När
- Vem
- Varför

BARNSTUGEUTREDNINGEN

1972

Jaguppfattning

Kommunikation

Begreppsbildning

Dialogpedagogik

PEDAGOGISKA PROGRAMMET

"Det gröna häftet" ÄMNESOMRÅDEN

1987 Tre OMRÅDEN:

Natur, kultur och samhälle

Områdena skulle inte ses som en ämnesindelning utan delarna skulle integreras i den praktiska verksamheten, bland annat genom ett temainriktat arbetssätt.

Lpfö 98

Från SOCIALA SEKTORN till
UTBILDNINGSSEKTORN

Markering av förskolans PEDAGOGISKA
betydelse

Ett närmande av förskolan till skolan.

LPFö-98

BOSK

Att erövra omvärlden

Växa i lärande

LPFö-98

FÖRSKOLAN

Första steget i det livslånga lärandet

Läroplanen är uppbyggd på samma sätt som skolans läroplaner

LPFö-98

ÄMNEN?

Mål att sträva mot

Mål att uppnå?

Förskollärares ansvar?

Planering av innehållet i förskolan

- ta vara på de olika barnens olika resurser
- Utgå från barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter
- Ta vara på flödet av barns tankar för att skapa mångfald i lärandet
- Möjliggöra för barnen att utveckla förmågor och ny kunskap inom de områden som nämns i läroplanen, så att de utvecklar förståelse av sig själva och sin omvärld

Hur då?

Välkomnandets och gästfrihetens pedagogik

börjar med ett LYSSNANDE

Barn bär med sig sina erfarenheter av siffror, tecken, bokstäver etc "de olika språkens ABC" – in i förskolan

"Om vi inte arbetar med matematik i förskolan då har vi inte lyssnat på barnen"

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring
- utvecklar sin förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar
- utvecklar sin förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp
- utvecklar sin förmåga att föra och följa resonemang

Barn skapar mening genom olika språk och relationer till världen – genom berättandet, skrivandet, hörseln, talet, lukten, beröring, smak, känsel, ljus, ljud etc..

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- Utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama

Hundra språk

Multimodalitet

Utvidgat textbegrepp

Förskola ska sträva efter att varje barn

- utveckla ett nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra
- utvecklar intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och förståelse för deras kommunikativa funktioner
- utvecklar intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa

Hur stimulerar vi och lyfter fram barnens
lust att utforska världen med hjälp av
språket?

De fyra F:n

Fakta

Förståelse

Färdighet

Förtrogenhet

(Fantasi - Fantasteri)

Barnen håller hela tiden på att skapa förbindelser mellan olika ämnesområden – och de gör en mängd kreativa kopplingar mellan dem

Pedagogens roll blir att utmana och iordningställa ”signalstarka miljöer”

Alltför ofta har vi skapat en relation till tingen som om de var oförmögna att producera handlingar och interaktioner. Men tingen är inte bara objekt som barnen handskas med, utan tingen svarar på barnens handlingar – interagerar med dem. Tingen blir subjekt i relation till barnen.

Carlina Rinaldi

Den viktigaste frågan – HUR GÅR VI
VIDARE I RELATION TILL ETT
INNEHÅLL?

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- utvecklar intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och förståelse för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra
- utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen
- utvecklar sin förmåga att urskilja, utforska, dokumentera, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap

Kräver stort kunnande hos pedagogerna

Produktiva frågor

- Nytt material

Barn är teckengörare och aktiva
medskapare i denna skapelseprocess.

Barnsyn – kunskapssyn – observation –
dokumentation – miljö - material

Dokumentera

Utifrån innehållslig reflektion välja metod
och arbetssätt

Använda dokumentation som redskap för
att utveckla och utvärdera pedagogiska
verksamheter i syfte att skapa
förutsättningar för alla barns lärande

Alltför ensidig fokusering på enskilda barns prestationer, där man inte uppmärksammar vilka förutsättningar verksamheten erbjuder och utifrån det ser hur barn fungerar i ett socialt och pedagogiskt sammanhang

Skolverket

Pedagogisk dokumentation

- Att som pedagog *"LÄRA SIG ATT LYSSNA"* på barns/elevs teorier, hypoteser, handlingar och drömmar.
- Följa och förstå de lärstrategier som de använder när de utforskar och konstruerar världen.
- Sätter fokus på processen - följa och synliggöra barns och lärares meningsskapande inom olika ämnes- och temaområden.
- Grund för utmaning av barns lärande

- Det blir allt vanligare att enskilda barns prestationer bedöms exempelvis utifrån föreställningar om vad barn ska klara av i olika åldrar.
- Kartläggning och bedömning av barns individuella utveckling är inte förenligt med grundtankarna i läroplanen.

Hur visar och kommunicerar små barn vad dom kan, undrar över, experimenterar med?

Följa och dokumentera lärprocesser, i händelser, görande och samtal

Skillnaden mellan dokumentation och pedagogisk dokumentation

DOKUMENTATION

Enbart retrospektiv – det här gjorde jag/vi
beskriver vad som hänt

PEDAGOGISK DOKUMENTATION

är både retrospektiv och prospektiv: syftar
till att föra den pedagogiska arbets-
processen framåt och förändra och
utveckla det pedagogiska arbetet

Tre delar att använda dokumentationen till:

- Lyssna lyhört till barnen – deras frågor, deras intresse i ämnet, vad det redan vet
- Lyssna in sig själv som pedagog – hur jag presenterar ämne och aktiviteter
- Lyssna in ämnet – det vi håller på att utforska

Oväntade ingångar och perspektiv,
överskrida det vi redan vet och tar för givet

Pedagogisk dokumentation

- Utmana och ge barnen chans att utveckla sin tankar och teorier
- Skapa nya förbindelser och nya samband
- Få syn på sin gemensamma kunskap
- Använda som utvärdering

Utvärdera

- Fundera över resultatet och det egna agerandet
- Utvärdera mot målet –
hur verksamheten ska utvecklas
- dvs hur möjlighetsvillkoren för barnens lärande kan utvecklas och förändras

Pedagogisk dokumentation

- Som en integrerad del av vardagsarbetet och inte bara som en bedömningsform efteråt
- Ett redskap för lyssnande, reflektion, tolkning, dialog, kommunikation och förhandling – hjälper oss att utmana dominerande föreställningar och handlingar

Pedagogisk dokumentation

Skapa en identitet och en historia – en berättelse om våra liv och om vårt bidrag till en gemenskap – ett minne

Öppna upp för en delaktighet som involverar barn, pedagoger, föräldrar, politiker och andra

Beyond Quality: Dahlberg, Moss & Pence, 1999; 2007

Pedagogisk dokumentation

Dokumentation kan erbjuda barn och vuxna verkliga stunder av demokrati. Demokrati som har sitt ursprung i erkännandet och synlig-görandet av olikhet åstadkommen genom dialog. Detta handlar om värderingar och etik.

Carlina Rinaldi

Frågor att ställa till praktiken

- Hur har det lärande barnet och den lärande pedagogen konstruerats i förskolan?
- Vilken konstruktion av kunskap finns?
- Vilka erbjudanden och redskap ges i miljön för att stimulera och utmana barns utforskande, gestaltande, symbolhantering och meningsskapande?